

Europos išdavimas

Anglų žurnalistas karo reikalams gen. Fuller 1936 m., kalbėdamas apie Albanijos karą, kurį jis vadino „pirmuoju Zenevos karu“, yra išpranašavęs ateities karą šitokiais žodžiais: „Sekantis karas — nėra abejonės — vaizduos komunizmo ir nacional-socializmo grumtynes. Bus tiksliau, jei pasakysime, kad ateities karas reikš karą tarptautinio kolektyvizmo su tautiniu individualizmu. Arba dar tiksliau: tai bus karas tarp ūkio ir dvasios žmogaus“. Nors Fuller ir nenujautė, kad sprendžiamoji kova tarp komunizmo ir nacional-socializmo kils iš kapitalistinio pasaulio užgaidų, kils iš norų ir geismų viešpatuoti, dalyti ir valdyti, tačiau jo pranašavimas pasiliko esmėje teisingas. Kapitalistai ir komunistai — šiaip ar taip — yra materialistinės pasaulėžiūros tvariniai, vieni siekia auksu paniekinoti žmogų, kiti — žiaurumu ir sadizmu nori jį palaužti.

22-ji birželio reiškia Europos tautoms dieną, kada prasidėjo naujas Europos gyvenimo etapas, išvalytas nuo banditizmo, nuo teroro, žydiško akiplėškumo, ūkinio chaoso ir sauvės.

Niekas šiandien neturi teisės abejoti, kad sprendimas dėl bolševizmo mirties dar neištartas. Ne tik burtai yra mesti, bet ir Rubikonas yra jau peržengtas, ir bolševizmas prisikelti jau nebegali, nors Rooseveltas siūstų jam ir keliasdešimt tūkstančių porų batų... O „šiaunioji tautų laisvės gynėja“ — Didž. Britanija pažadėtų jį padaryti Europos žandarų... Europos tautų kova prieš bolševizmą nėra — kaip tai anglai norėtų — kova dėl viešpatavimo, o gyvybingiausias kiekvieno europietiško žmogaus įsakymas, naturaliausias sąžinės ir proto šauksmas gelbėti pasaulį nuo niekšų, sužverėjusių aziatų, teroristų ir kraugerių. Tai yra kova žmogaus su gyvuliu. Ir kaip nesistebėti, kada sužinai, jog Vilsonų ir Linkolnų tėvynę sutartinai su Jo Didenybės Karališkąja Britanijos Imperija siunčia tam „gyvuliškam sutvėrimui“ ne tik paguoda, bet ir savo prakaitą.

Anglijos išžadėjimas sudaryti paliaubų bei taikos sutartį, tik su Maskva susitarus, reiškia Europos kultūros išdavimą barbarams, reiškia, iš viso, kuo pikčiausį paniekinimą bent kokio žmogaus teisų.

Anglija savo žūtubūtinėje kovoje naudojo iki šiol ir tebenaudoja toliau visas priemones: jai nebeegzistuoja jokie sveiko proto, jokios moralės dėsniai.

Kai užpėnai rugpjūčio mėn. Vokietija sudarė su Maskva nepuolimo paktą ir tuo būdu apsaugojo Europą nuo baisios aziatų invazijos, anglų publicistai ilgai nepaliovė įrodinėje, jog Maskva pasielgė išdavikiškai. O kas gi betiki šiandien, kad Anglija neturi išdavikiškų planų, kai ji skatina Staliną siurbti žmonių kraują iki paskutinio lašo... Juk reikia būti ką tik gimusiam, kad nežinotum, ką reiškia šiuo metu Anglijos pagalba Sov. Sąjungai! Pagalbos pažadai Winston Churchill nori gelbėti — kaip jis pats pasisakė — tai, kas „anglams gyvenimą daro vertingą“. Kodėl gi W. Churchill nepagalvoja apie tai, kas ne vien anglams, bet ir kitiems daro gyvenimą vertingą? Kodėl jis nenori nieko žinoti apie gyvenimą, kančias, ašaras ir persekiojimus tų, kurie buvo bolševikų kankinami, atplėšiami nuo tėvų ar vaikų, tampomi ir badu marinami šaltuose karceriuose, troškinančiuose kalėjimuose, kolchozuose ir lageriuose. Tų milijonų žmonių gyvenimas Churchill'ui nerūpi! Ir kai jis liepos 13 d. pasirašė sutartį su Maiksiu, jis įsijungė begėdiškai į eiles tų, kurie yra

Antrasis Diunkirchenas prie Juodųjų jūrų

Didžiųjų kautynių Pietinėje Ukrainoje rezultatai

Į nelaisvę pateko 60.000 karių. Paimtas 35.000 tonų karo laivas, 10.000 tonų kreiseris ir begalės ginklų. Pradėtas šturmuoti Odesos uostas

Vyriausioji Flurerio būstinė, VIII. 19. DNB. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Po persekiojimo kovų pietinėje Ukrainoje, kur pavyzdingoje ginklo draugystėje bendradarbiau vokiečių, rumunų, vengrų ir italų junginiai, ypatingai pasižymėdami kovose ir žygiuotėje, į mūsų rankas pateko visa sritis, eanti į vakarus nuo Dniepro. Yra pradėtas puolimas, nukreiptas prieš Odesos miestą ir paskirus mažus sustiprintus tiltus Dniepro žemupyje, kur dar yra sovietų pajėgų. Per tas kovas priešui padaryta didžiausių nuostolių užmuštais ir sužeistais. Be padarytų priešui Umanio mūšyje nuostolių, apie kuriuos jau buvo pranešta,

per tą mūšį buvo paimta į nelaisvę 60.000 sovietų karių. Taip pat ten paimti 84 tankai, 530 patrankų ir nepaprastai daug kitos karo medžiagos. Karo uoste Nikolajeve į mūsų rankas pateko šie prielaukoje stovėję karo laivai: 35.000 tonų talpos karo laivas, 10.000 tonų talpos kreiseris, 4 laivai naikintojai ir 2 povandeniniai laivai. Be to, buvo nuskandinta viena kaponierė, o kita kanonierė buvo labai apgadinta. Taip pat buvo paimtas plaukiojantis dokas, pilnai prikrautas garvežių. Puldamos Odesos uostą, karinės oro pajėgos, smarkiai pataikydamos bombomis, padarė nebe naudojamais 9 didelius kariuomenės transporto laivus ir apgadino tris karo laivus.

ju tarpe vieną didelį kreiserį. Taip pat ir Kijevo bei Korostenos apylinkėse įvykusiose kovose sovietų karinėms pajėgoms buvo padaryta didelių nuostolių. Nuo rugpjūčio 8 d. čia į nelaisvę pateko 17.750 sovietų karių ir buvo paimti 142 tankai, 123 patrankos, 1 šarvuotas traukinys ir daug kitos karo medžiagos.

Atlanto vandenyne tolimo skridimo kovos lėktuvai iš vienos smarkiai apsaugotos vilkstinės nuskandino du priešio prekybos laivus, bendros 20.000 tonų talpos. Praėjusią naktį stipresni karinių oro pajėgų junginiai sėkmingai puolė anglų laivų statymo centrą Sunderlandą. Kiti kovos

lėktuvai bombardavo įvairius aerodromus Anglijoje.

Siaurės Afrikoje vokiečių ir italų smingamieji kovos lėktuvai puolė Tobruko uosto įrengimus. Bombomis buvo pataikyta į sandėlius ir iškrovimo vietas. Vienas priešio laivas buvo labai apgadintas.

Praėjusią naktį britų kovos lėktuvai numetė bombų keliose vakarų Vokietijos vietose. Civiliniams gyventojams padaryta maža nuostolių. Kariniams objektams bei karo ūkiui nuostolių nepadaryta. Naktiniai naikintuvai, kovos lėktuvai ir zenitinė artilerija numušė 12 britų bombonešių. Paskiri sovietų lėktuvai, skridę į šiaurės rytų Vokietiją, buvo priversti grįžti atgal.

Vokiečių spauda apie milžinišką laimėjimą Pietinėje Ukrainoje

BERLIN. DNB. Vokietijos vakarinė spauda pilna žinių apie milžinišką vokiečių laimėjimą pietinėje Rytų fronto dalyje. Milžiniškais antraštelėmis per visą pirmąjį puslapį nurodoma, kad dabar vokiečių rankose yra jau visa sritis į vakarus nuo Dniepro. „Berliner Boersenzitung“ rašo savo komentare: Šiandien mums kaip tik labai įdomus tas Londono pranešimas, pagal kurį kompetentinguose Vašingtono siuoksniuose pasakojama, jog Churchillis ir Rooseveltas viename savo slaptame pasikalbėjime paruošė abiejų valstybių karių ekspertų patarimais paremtą planą Vokietijai nugalėti. To plano nežina ne jį arti-

miausieji bendradarbiai. Ta žinia, ironiškai pastebi „Boersenzitung“, ypač gražiai tinka prie šios dienos vyriausiosios kariuomenės vadovybės pranešimo, pagal kurį kautynės Pietų Ukrainoje pavirto dideliu Vokietijos ir sąjungininkų kariuomenių laimėjimu ir net šio karo žygio sąlygoms neįprastai sunkiu bolševikų pralaimėjimu. Tokiomis aplinkybėmis Londono ir Vašingtono politikai, tikimasi, ant Vokietijos nepyks, jei minėtoji žinia jai toli gražu neįvaro šurpo.

Laikraštis vadina Dniepro kilpos kautynių pabaigą milžinišku bolševikų pralaimėjimu.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“

pareiškia, kad Vokietijos ir jos sąjungininkų kariniai laimėjimai Ukrainoje esą tokie svarbūs, kad net Londonas ir Maskva pradėję atsisakyti nuo savo optimistinio stiliaus.

„Nachtausgabe“ savo straipsnyje „Nugąsdintieji anglai“ rašo: „Londonas visai netikėtai pabudo iš savo saldžių sovietinių sapnų. Staiga nuėjo niekais melas apie neįveikiamą bolševikų priešinimąsi ir vokiečių išsievikojimą. Anglai susijaudinę skaito dabar kuone visose savo laikraščių puslapiuose vietoje iliuzijų pasibaisėtina teisybę. O ta teisybė yra ši: „Rytuose vokiečiai taip pat laimi“.

Maskvos konferencija posėdžiaus slėptuvėse po Kremlium

Ši konferencija Sov. S-gai bus didžiausias įvykis

MADRIDAS. DNB. Pasak „ABC“, „Daily Mail“ praneša, kad anglų, sovietų ir Šiaurės Amerikos konferencija Maskvoje bus didžiausias šios rūšies įvykis, koks kada nors yra buvęs Sovietų Sąjungoje. Po Kremliaus pastatais buvo įrengtos „milžiniškos“ priešlėktuvinės ir priešdujinės apsaugos slėptuvės, kad tuo būdu nebūtų sutrukdyti pasitarimai dėl karo medžiagos teikimo sovietams. Esą numatoma pasekti sovietų pavyzdžiu gegužės 1 dienai ir kitoms revoliucinėms šventėms švesti. Taip pat esą ruošiamasi „spontanišoms“ masinėms demonstracijoms Sovietų Sąjungos, Anglijos ir Jungtinių Valstybių solidarumui įrodyti.

NEW YORKAS. DNB. Komentatoriai Pearsonas ir Allenas laikraštyje „Times Herald“ yra nuo-

monės, kad toji karinė komisija, kurią Rooseveltas ir Churchillis nori pasiųsti į Maskvą, pirmoje eilėje turėtų konstatuoti, ar galima būtų pasitikėti sovietų kariuomene Sibire. Spaudoje ir radijo duodama jau Pearsono ir Alleno straipsniuose minimų gandų, kad Anglija stengiasi skubiai permesi kariuomenę prie Irano.

Čangkaišekas vyksias į Maskvą

JIS ČIA SUDARYSIAŠ KARINĘ SAJUNGĄ SU SOVIETŲ SAJUNGA

TOKIO. DNB. Laikraštis „Jomiuri Simbun“ domisi numatomu Čangkaišeko vizitu į Maskvą. Japonų laikraštis čia mato tolimesnę anglų saksų spaudimo priemonę,

kuria siekiama suvesti Sovietų Sąjungą su Čungkingo Kinija. Toliau laikraštis reiškia nuomonę, kad Čangkaišekas be abejonės, anglų saksų valstybėms spaudžiant, sudarys karinę sąjungą su Sovietų Rusija. Tuo, kaip „Jomiuri Simbun“ pastebi, siekiama papildyti anglų sovietų sąjungą, taip pat Japonijos apsupimą per ABCD koaliciją.

ANGLŲ KARALIUI PERDUOTAS ROOSEVELTO LAIŠKAS

STOCKHOLMAS. DNB. Reuteris praneša, kad ministris pirmininkas Churchillis pusryčiaus su karaliumi ir šia proga perdavė jam Roosevelto laišką.

MADRIDAS. DNB. Igriuvus Santiago (Galicija) katedros luboms, kaip čia patiriama, 12 žmonių buvo sunkiai ir 10 lengvai sužeista.

atsakingi už Europos kultūros ir žmogaus išniekinimą.

Bet likimas, matytis, panorėjo jau tokios ironijos, kad kaip tik tą dieną pasaulis sužinojo, jog vokiečių kariuomenė įvairiose svarbiausiose vietose pralaužė „Stalino liniją“. Liūdna ši žinia buvo Londonui, bet Europai ji buvo džiugi, taip, kaip Londonas niekada negali suprasti, nes jis dar nematė ir nepažįsta, kas yra Stalino bolševizmas.

11 liepos — tą dieną, kada vokiečių pajėgos pradėjo pulti „Stalino liniją“, anglų generolas Gough rašė: „Bus daug kalbama apie tai, kas galėtų įvykti, jei bolševikai savaitę išlaikytų Stalino

liniją. Tačiau atrodo, jog kitoks klausimas reikalauja atsakymo: kas atsitiktų, jei Vokietija po šių stiprių kautynių toliau nebeišlaikytų?“. Tai būtų Vokietijos pralaimėjimas. — atsakė tas pats Gough. Sios minties tėvų yra ne vien generolo Gough, bet ir visų anglų noras. Panašių norų jie turėjo praėjusiais metais, kada jų vyr. vadas Vakaruose, lordas Gort, jau ruošėsi laiveliu plaukti į savo uostą...

Šiandien Rytuose — kaip ir tada Vakaruose — yra karas Anglijos pralaimėjimas.

Koks bebūtų bolševistinės karo mašinos stiprumas, kaip atkakliai besigintų mongolai, gruzinai, kal-

mukai, žydai ar kiti, vis tiek, pralaužus Stalino liniją, komunizmą iš mirties nesrų niekas nebeįgelbės. Ko gi siekia tada anglai ir Rooseveltas, siūlydami Stalinui pagalbos? Ar jie tikisi galį dar pasukti likimą Rytuose?!

Pagalbos siūlymais Stalinui rungtyniauja su Londonu Rooseveltas. Užėmęs Islandiją, jis siekia bazių Airijoje, kalba apie Azorų salas, stiprinasi Filipinuose, koncentruoja jėgas Singapūre, siunčia karo medžiagą Britanijai ir pažada batų. — o gal ir skudurų! — bolševikams... Visą tai reiškia bėgimą su degtuku aplink parako statinę. Be galo juokinga, — bet tiesa, — kada kraštas, kurs di-

kiečių oro pajėgos šioje srityje smaikino aštuonis karinomenės transporto laivus, mažiausia 36.000 tonų talpos, ir padarė nenaudojamus kitus 24 kariuomenės transporto laivus, tanklaivius ir prekybos laivus, mažiausia 126.500 tonų talpos.

Prie to reikia pridėti dar daug vilkikų ir veikamųjų valčių, kurios buvo naudojamos Bugo ir Dniepro žiotyse ir kurių tonazas negalima nustatyti. Šio smūgio sovietų transporto laivynų vaizdas, panašus į Duenkircheno ir Kretos vaizdus, dar papildomas sėkmingais puolimais prieš sovietų karo laivus, kurie, matyti, buvo suteikti transportui apsaugoti. Iki šiol oro pajėgos sužalojo vieną sunkųjį ir lengvąjį kreiserį, penkis naikintojus, vieną kanonierinį laivą ir vieną šarvuotį.

džiuojasi esąs laisvės gynėju, be atodairos priešinasi pastangoms, siekiančioms milijonus žmonių išlaisvinti iš vergijos, kuri 25 metus kūrė badą, mirtį ir šlykščiausį gyvenimą.

Europa nesupranta ir nesupras Amerikos idėjų, kol ji rems barbarizmą ir komunistinę baistrybę.

Iš Rytų karo ugnies turės gimti Europa, laisva nuo bolševizmo, laisva nuo chuliganų, nuo laukinių, nuo politinių diletantų ir nuo neišmanėlių. Šis karas grąžina milijonus gyvybių atgal į kultūringą Europą. Ar tatai nesiderina su Amerikos ir Anglijos norais?!

Dr.

Jungt. Valstybių protestas Japonijai

NEW YORKAS, VIII. 19. DNB. „New York Times“ praneša iš Tokio, jog Jungtinių Valstybių pasiuntinys Japonijai Grewas pareiškė griežtą protestą dėl to, kad Japonija sudaro sunkumų išvykti Jungtinių Valstybių piliečiams ir trukdo Jungtinių Valstybių laivams įplaukti į Japonijos uostus. Šiaurės Amerikos piliečių evakuavimo tikslais“.

TOKIO, DNB. Vyriausybės nuomonės reikšėjas šiandien pareiškė, kad prieš kurį laiką Jungtinių Valstybių vyriausybė prašė Japonijos vyriausybę leisti Jungtinių Valstybių laivui „President Coolidge“ vykti iš Sanchajaus į Yokohamą paimti iš čia į Jungtines Valstybes grįžtančius 22 Amerikos ambasados Maskvoje narius. Japonų vyriausybė iš karto davė sutikimą, tačiau greitai patyrė, jog priešingai pirmiesiems Jungtinių Valstybių ambasados patikinimams, „President Coolidge“ laivui ambasada norėjusi evakuoti daug didesni amerikiečių skaičių ir dauguma jų — nesandų diplomatiniame tarnyboje. Dėl tos priežasties japonų valdžios organai savo sutikimą atšaukė.

TOKIO, DNB. Vyriausybės nuomonės reikšėjas patvirtino, jog naujųjų nuostatų pagrindu kiekvienas Japonijoje gyvenantis svetimšalis, norėdamas iš Japonijos išvykti, turės gauti specialų atitinkamos Japonijos valdžios įstaigos

Ypatingas susidomėjimas Švedijos komunistų procesu

BERLIN, DNB. Berlyno spauda duoda išsamių žinių apie Švedijoje vykstantį komunistų bylos procesą. Ypatingas dėmesys čia kreipiamas į Švedijos policijos pranešimus apie bolševikų sabotažo organizaciją Skandinavijoje, kuri jau buvo išsiplėtusi į Kopenhagą, Stockholmą, Oslo, Narviką ir Šiaurės Švediją. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ iškelia švedų parlamento komunistų partijos vado atstovo Linderoto vaidmenį. „Berliner Boersenzeitung“ pažymi tą faktą, kad šioje byloje figūruoja ir buvęs Vokietijos Reichstago narys komunistas Ernestas Wollweberis. „Zwoelf Uhr Blatt“ rašo, kad Švedijos policijos tardymas duoda tos organizacijos veiklos tokią vaizdą, kad ji skaitai kaip kokį kriminalinį romaną.

leidimą. Į klausimą, ar toks leidimas bus duodamas Japonijoje gyvenantiems amerikiečiams, reišėjas atsakė, kad tai turės būti sprendžiama atskirai dėl kiekvieno prašytojo. Japonijos įvažavimo ir išvažavimo nuostatai yra tolygūs Amerikos šios rūšies nuostatomis. Toliau reišėjas nurodė, kad šiuo metu tarp Japonijos ir Šiaurės Amerikos nekursuoja joks laivas, nes laivų klausimas dar nėra sutvarkytas. Su „President Coolidge“ laivu bus pasielgta taip pat, kaip ir su Japonijos laivu „Tatsuta Maru“ San Francisco.

VOKIEČIAI LAMANŠE IŠGELBĖJO 4 ANGLŲ LAKŪNUS

BERLIN, DNB. Rugsėjo 12 d. anksti rytą vienas vokiečių žvalgybos laivas pastebėjo Lamanše guminę gelbėjimosi valtį su žmonėmis. Laivas priplaukęs paėmė iš gelbėjimosi valties keturis anglų aviacijos seržantus. Šie pareiškė, kad jų lėktuvas vieno vokiečių naikintuvo buvęs numuštas ir jie patekė į jūrą, tačiau jiems dar laiku pavykė išsigelbėti.

LISABONA, DNB. Kaip pranešama, nuo 1939 m. lapkričio mėn. iki šios dienos iš Lisabonos į New Yorką išvyko 200.000 pabėgėlių. Clipperio lėktuvais iš Lisabonos į Jungtines Valstybes išvyko 20.000 pabėgėlių. Tuo pat metu iš Azorų ir Cap Verdės salų į Lisaboną atvyko 1.000 nuskandintų anglų laivų jūreivių.

VAŠINGTONAS, DNB. Baltuosiuose Rūmuose duotas pranešimas, pagal kurį Jungtinių Valstybių vyriausybės pavedama „Pan-American Airways-Co“ įkurti susisiekimo lėktuvais liniją nuo Jungtinių Valstybių iki Viduriniųjų Rytų. Linija eisianti per Vakarų Afriką. Ši linija turėsianti tarnauti tiekimui Amerikos lėktuvų britų kariuomenei, esančiai Viduriniuose ir Artimuosiuose Rytuose.

NEW YORKAS, DNB. „New York Herald Tribune“ dėl tiesioginio JAV bombonešių skraidymo į Viduriniuosius Rytus rašo, kad lėktuvai skraidys iš New Yorko arba Baltimorės į Bermudo salas, iš ten — į Natalį, Brazilijoje, ir,

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN, VIII. 19. DNB. Viena po kitos einančiomis bangomis rugsėjo 18 d. vokiečių lėktuvai puolė Odesos uoste sovietų su elktus laivus. Šie sovietų prekybos laivai turėjo padėti išvežti vokiečių apsupus sovietų kariuomenės dalis ir karinę medžiagą. Be sunkiai sužalotų laivų, apie kuriuos jau pranešta, buvo padegti arba sunkiai apgadinti dar trys prekybos laivai — 15.000 tonų, 6.000 ir 1.000 tonų talpos — ir vienas torpedininkas. Šie laivai nebegalėjo plaukti. Iš viso vokiečių kovos ir smingamieji lėktuvai pirmadienį Odesos uoste sunkiai sužalavo vieną sunkųjį sovietų kreiserį, du torpedininkus ir devynis kariuomenės transporto laivus, bendros 45.000 tonų talpos. Dėl šių laivų nuostolių, kuriuos padarė vokiečių bombos, apsuptos sovietų kariuomenės, Odesoje išvežimas vargu ar bėra galimas.

BERLIN, VIII. 19. DNB. Vokiečių kariuomenei slenkant į priekį Ukrainoje, vokiečių oro pajėgos įvykdė sėkmingus puolimus taip pat ir Juodojoje jūroje. Vokiečių kovos ir smingamieji lėktuvai bei naikintuvai Dniepro ir Bugo žiojyse, Odesos uoste ir jūroje tarp Odesos ir Krimo sovietų laivinkystei padarė sunkių nuostolių. Didžiausiomis pastangomis sovietai mėgino sumušti savo divizijas išgubanti per Juodosios jūros uostus, tačiau vokiečių kovos ir smingamieji lėktuvai daugeliu smarkių ir sėkmingų puolimų jiems tai padaryti sukludė. Nuo rugsėjo 11 iki 18 d. vokiečių oro pajėgos Juodosios jūros srityje nuskandino aštuonis sovietų kariuomenės tran-

sporto laivus, bendros 36.000 tonų talpos, ir sunkiai sužalavo 24 prekybos ir transporto laivus, bendros 126.500 tonų talpos. Bolševikams mėginant išvengti apsupimo ir prasilausti per Bugą ir Dnieprą, buvo sunaikinta arba padaryta nebeinkamais naudoti daug upių laivų. Be to, buvo sunkiai sužaloti vienas sunkusis sovietų kreiseris, vienas lengvasis kreiseris, penki naikintojai, vienas kanonierinis laivas ir vienas šarvuotis. Galima tikėtis, kad ir šie laivai nuskendo.

HELSINKIS, VIII. 19. DNB. Ladogos ežere šiuo metu siaučia nepaprastai smarkios audros, per kurias apvirto didelis kiekis sovietų motorinių ir transporto laivų, mėginusių pro šį ežerą išsiveržti iš apsupimo. Paskutinėmis dienomis į kai kurių Ladogos ežero salų pakrantes išmesta keletas šimtų bolševikų lavonų. Vien tik Lumkulos saloje suskaičiuota apie 200 skenduolių. Daugumoje jų — jūrininkai, kurie, nepavykus išsikelti į Lumkulą ir Mantsinaarį, buvo priversti išplaukti į atvirą ežerą. Užimtose salose nuolat pasirodo bolševikai, kurie anksčiau priklausė prie desanto būrių ir alkiu buvo priversti išeiti iš savo slėptuvių.

BERLIN, VIII. 19. DNB. Norėdami pridengti savo atsitraukimą į rytus nuo Krivoj Rog, bolševikai rugsėjo 17 d., kaip DNB patiria, pasiuntė į priekį 30 šarvuotųjų ir vieną šaulių pulką. Jų uždavinys buvo sulaukyti vokiečių kariuomenės veržimasi tol, kol pavyks performuoti sumuštus ir bėgančius sovietų dalinius. Tačiau nepaprastai drasiu puolimu vokiečių pėstininkų pulkas

apsupo sovietų pozicijas ir naudodamasis tik savo turimais pėstininkų ginklais, atakavo sovietų šarvuotuosius ir jų šaulių pulką. Jau po pirmojo smūgio vokiečiai įsiveržė į pačias sovietų pozicijas. Kruvinoje kovoje vyras prieš vyrą buvo parbloškė pasireiškęs bolševikų pasipriešinimas. Sovietų šarvuotiems neteko pulkti. Išskyrus tris šarvuotuosius, įklampusius pelkėtoje pievoje, visi kiti nuo netikėto vokiečių puolimo pabėgo. Bėgančių bolševikų persekiojimas tęsėsi iki pat nakties.

Anglai labai nusivylę Amerika

NEW YORKAS, DNB. Žinomas Jungtinių Valstybių komentatorius Clapperis, kuris šiuo metu vieši Anglijoje, savo pirmame pranešime rašo apie gilų Anglijos nusivylimą Amerika. Clapperis pažymi, jog tik vieno balso dauguma už karo tarnybos laiko pratęsimą tai buvęs nepaprastai skaudus smūgis, nes čia juk nebuvo reikalo net su karo paskelbimu. Anglai iki pat aukščiausių sluoksnių, net pats Churchillis su savo neseniai padarytu pareiškimu, kad Amerika stovi ant karo kranto, kaip matyti, neteisingai suprato, ką gali Rooseveltas padaryti. Galimas dalykas, kad Churchillis dabar po konferencijos Atlanto vandenynne suprato Amerikos sąlygas. Be to, jis visiškai teisingai pasisako, kad Anglija nebėbūtų galėjusi kovoti toliau, jei Jungtinės Valstybės nebūtų jai iki šiol teikusios tiek daug pagalbos. Tačiau gyventojai yra labai nusivylę dėl to bendro pareiškimo. Anglams, tvirtina Clapperis, tas pareiškimas buvo kaip „šalto vandens srovė“.

ZAGREBAS, DNB. Vėiniuose politiniuose sluoksniuose, o taip pat ir plačiojoje visuomenėje su pasitenkinimu priimta žinia, kad Prancūzijos vyriausybė nutarė susabdyti savo diplomatinių ir konsularinių atstovų veiklą buvusioje Jugoslavijos valstybėje.

BUDAPEŠTAS, DNB. Vengru generalinio štabo viršininkas paskelbė pirmąjį vengrų kariuomenės nuostolių sąrašą, turėtų per karo žygius Ryuose. Pagal tą sąrašą žuvo 16 karininkų ir 227 kareiviai, sužeisti 34 karininkai ir 907 kareiviai, dingo be žinios du karininkai ir 107 kareiviai.

Amerikos bombonešiai tiesiai skris į Art. Rytus

pagaliau, — į Vakarų Afriką, greičiausiai, į Bathurstą. Iš čia lėktuvai, kaip spėjama, skris per Nigeriją ir Prancūzų Vakarų Afriką į Chartumą ir Kairą. Žmonių padėti lėktuvams nusileisti ir meteorologinių pranešimų teiks Panamerican Airways bendrovė. Jei Anglijai pavyktų gauti oro bazių Irane, ar, sako laikraštis toliau, Turkijoje būtų palankta teikti karinę paramą, tai lėktuvai galėtų padėti sovietams iš Irano ar iš Turkijos bazių.

„Daily New“ žiniomis, nauja oro tarnyba būsianti įvesta todėl, kad anglai „dėl Afrikos patyrimų stokos netekę daug medžiagos“.

NEW YORKAS, DNB. Užsienių reikalų ministerio pavaduotojas

Sumner Wellesas, kaip praneša „New York Herald Tribune“, vakar tarėsi su Airijos pasiuntiniu Brannanu. Laikraščio Vašingtono korespondento žiniomis, spėjama, kad pasikalbėjimo objektas buvęs Vašingtono pageidavimas suteikti Jungtinių Valstybių laivynui bazes Airijoje.

PER GAISRĄ NEW YORKE ŽUVO APIE 50 ŽMONIŲ

NEW YORKAS, DNB. Laikraštis „New York Journal American“ praneša, kad Brooklyno krantinės gaisre žuvo nuo 30 ir 50 žmonių. Tikras skaičius, greičiausia, nebus žinomas. Laikraštis konsultuoja, kad į ligoninę buvo nuvežta 72 asmenys, o padaryta materialinių nuostolių už 1,5 milijono dolerių.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

9

idomiausia sužinoti, kas prieš mane čia sėdėjo ir kaip jis jautėsi, nes tai daug paveiks ir mano nuotaiką. Pirmiausia krito į akis aukštai palubėje stambiomis raidėmis išbraižytas toks užrašas: „Nenusimink, broliu, ir čia patekęs. Praeis tos dienos!“ Šis patarimas anksčiau sėdėjusio čia stiprios dvasios vyro tuojau išblaškė mano pirmykštį nusiminimą. Net piktai pačiam ant savęs pasidarė, kad toks jautrus tapau, — matyti, senatvė jau savo darbą dirba. Čia tai buvo tikras vyras — pasiryžėlis viską nugalėti. Dar kelis kartus tą patį užrašą perskaičiau, nes jis man labai patiko. Taip paprastai ir taip aiškiai pasakyta... „Praeis tos dienos!“

Ant kitos sienos, netoli durų, smulkiai kažin kuo aštriu parašyta: „Kentėk, sūnau, ir Dievas kentėjo!“ Čia pasirodo, ir kitas stiprus vyras sėdėjo, kuris nieko nebijojo, kurio kūnas tik tilpo šitame rūsyje, bet jo dvasios čia neuždarysite!

Dar daug įvairių užrašų radau, būtent: „Tauta niekad nemiršta“, „Iš kalėjimo niurais plaukia mintys pas tavę!“, „Už badavimą sėdėjau tris paras“, „Už žiūrėjimą pro langą nubaudė dvi paras karcerio“ ir t.t. Bet kas mane nustebino — kad čia karceryje Nr. 72 neradau

nė vieno pikto sakinio, jokios pornografijos, kaip kad mačiau saugumo vienutėje Nr. 5. Aš irgi vienoje sienoje išbraižiau „Ave Maria!“

Kaip vėliau sužinojau, asmuo kuris tame karceryje po manęs sėdėjo ir buvo kaltinamas toje pačioje byloje, tuojau suprato, kieno parašyta.

Po to ėmiau ieškoti kvapą užimančio dvokimo priežasties. Pasirodė, kampe bestovįs kiauras skardinis kibiras cementu užlipdytas lengviesiems reikalams — tai jis taip pasiutusiai ir dvokė. Be to, ir visas karcerio kvapas nuo jo buvo šlapias. Pašalinti dvokimo priežastį buvo neįmanoma. Liko viena išeitis — pripratinti savo uoslę ir plaučius prie to dvokimo.

Tą dieną pietų ir vakarienės negavau. Vakare išgirdau bendrą komandą koridoriuje: „Gulk!“ Vietą gulti pasirinkau prie vienos sienos vidurio, kur švariau. Bet kaip dabar atsigtulti, kad taip šalta? Nei pasikloti, nei užsikloti nėra kuo. Laimė, kad iš namų buvau apsilikęs šiltomis baltiniais ir palta turėjau. Šiaip taip susiraičiau į palta susivinijęs. Pirštinių nusiimau ir nusauti batų negalėjau, nes užmigęs galėjau rankas ir kojas nušalti. Blogiausia su galva: ranka, padėta po galva, greit ji nutirpsta, be rankos — sprandas paskausta. Be to, plaukai trumpai nukirpti — šala makaulės oda ir pelės krapštosi apie ją. Užsimoviau skrybėlę ir brylius atlenkiau iki ausų. Greit užmigau, nes jaučiausi labai pavargęs, bet miegojau gal 20—30 minučių, nes taip smarkiai sustingo dešinioji ranka, šonas ir nugara, kad nenoromis turėjau paokti iš savo guolio ir, bėgdamas išilgai savo kambario, išjudinti sustingusias savo kūno dalis. Paskui vėl atsigučiau ant kito šono ir, pamiegojęs keliolika mi-

nučių, šokau pabėgioti. Taip turėjau daryti ištisą naktį, kol sulaukiau komandos „kelk!“ Prižiūrėtojas, matydamas per durų „vilkelį“ mane vaikščiojantį kameroje, nieko nesakėdavo, nors ir draudžiama vaikščioti poilsio metu. Iš galinės kameros — 74 — visą laiką girdėjosi labai pailsusio ir užkimusio, bet visa jėga dainuojančio žmogaus lietuviškų dainų monotoniški garsai. „Kur bėga Šešupė...“, „Kur banguoja Nemunėlis...“, „Lietuva brangi“ ir t.t. Dainuoja tas pats Docius, kuris dienos metu šaukė komunistus, kad jie jį gelbėtų. Jis dainavo iki pat rytmetinės komandos „Kelk!“ Po to, matyti, jis buvo tiek pavargęs, kad užmigo ar šiaip sau nutilo ir tylėjo ištisą parą. Aš net pamaniau, kad jis mirė ar išvestas, bet į trečią dieną jis vėl atsigavo ir pradėjo triukšmauti. Prižiūrėtojai į jo dainas nė kiek nereagavo, net buvo visiškai patenkinti, kai jis dainavo, bet ne triukšmavo. Būdamas karceryje, kas naktį turėdavau šešis kartus atsikelti, pabėgioti ir vėl atsigtulti. Tai buvo mano savotiškas laikrodis, nes, šeštą kartą atsigulęs, gerai žinodavau, kad dabar miegosiu iki komandos koridoriuje „Kelk!“

Karcerių viršuje buvo trečiojo sk. vienutės: Nr. 75 išvietė ir 76—82 kameros. Kameroje Nr. 80, viršum mano galvos, sėdėjo žmogus, kuris tuojau atsikėlęs iš ryto pradėdavo lėtai retais žingsniais vaikščioti, paskui jo žingsniai kaskart darydavos vis tankesni ir greitesni, kol pavargęs visiškai sustodavo. Matyti, ten buvo uždarytas labai nervingas žmogus. Mano kaimynai: kairėj 71 ir dešinėj 73 kameroj sėdėjo nubausti po kelias paras už badavimą. Jie ir dabar badavo.

(B. d.)

KRONIKA

Iš visos Lietuvos

PAMALDOS IGULOS BAŽNYCIOJE — TIK VOKIEČIŲ KARIAMS

Sventadieniais 9,30—11 val. Igulos bažnyčioje laikomos pamaldos skiriamos tik vokiečių kariams.

LIETŪKIS APRŪPINA PROVINCIJOS KOOPERATYVUS SEZONINĖMIS PREKĖMIS

Panaikinus bolševikų išleistus įsakymus dėl ekonominių organizacijų tvarkymo, Lietūkis savo žinion perėmė javų ir sėklų supirkimo skyrius. Be to, ir toliau Lietūki žinioje palaikoma manufaktūros, galanterijos ir avalynės skyriai, kurie aprūpins tiek kooperatyvus, tiek privačius prekybininkus minėtomis prekėmis.

Provincijos kooperatyvai, kurių yra per 300, taip pat pereina Lietūki žinion. Šiuo metu jie aprūpinami tokiais prekėmis, kurios pagal sezoną yra labiausiai reikalingos. Kai kurie provincijos kooperatyvai, vokiečių kariuomenės vadovybei padedant, įsigijo sunkvežimius ir jais reguliariai pristato prekes iš urmo sandėlių.

ISTEIGTA 40 NAUJŲ PREKYBOS ĮMONIŲ

Prekybos vadyba jau išdavė per 50 leidimų įsteigti naujoms prekybos įmonėms Kauno mieste bei priemiesčiuose. Daugiausia steigiami įvairių maisto parduotuvių. Teko patirti, kad didelė dauguma naujų prekybininkų sudaro jauni žmonės, turi prekybos stažą arba baigę prekybos mokyklas.

350 PREKYBININKŲ GAVO LEIDIMUS ĮSTEIGTI ĮMONES

Per kelias savaites Prekybos vadyba išdavė per 350 leidimų įsteigti Kaune ir jo priemiesčiuose įvairias prekybos įmones. Iš to skaičiaus per 320 leidimų išduota laikyti prekybos įmones tiems prekybininkams, kurie jau turėjo prieš bolševikų okupaciją.

JAUNIMAS TALKININKAUJA ŪKININKAMS

Bolševikų valdymo metu daug krašto ūkininkų buvo sugrūstai ir kėlėjimui, daug jų buvo išžudyta. Birželio mėnesį, didžiojo vežimo metu, bolševikai gana didelių skaičių išvežė iš mūsų ūkininkų. Dėl tos priežasties daug ūkių liko be šeimininkų, o kai kurie iš jų neteko darbo jėgos.

Mūsų jaunimas, studentija ir moksleiviai, kurių didelė dauguma šiuo metu atostogauja kaime yra suorganizavę darbo brigadas padėti ūkininkams ūkio darbuose. Tokių jaunimo darbo brigadų daugiausia yra suorganizuota Šiaulių apskrityje.

AMATININKAI STEIGIA DIRBTUVES

Pagal savo aziatiškus kolektyvizmo metodus bolševikai buvo uždraudę amatininkams laikyti savo dirbtuves ir suvarė juos į arteles. Pvz., veik visos batusių arteles buvo sugrūstos į mažičius rūšių kambarėlius, kur ne tik oro bet ir šviesos nebuvo. Šiuo metu kai kurios arteles jau likviduotos, o kai kurios likviduojamos ir amatininkai steigia atskiras dirbtuves.

Vilniaus tremtinių „33“ grupės dalyviui

Prof. Pranui Augustaičiui

mirus, jo šeimą nuosirdžiai užjaučiame

Draug Jonas Augėvičius, Marija Marčišauskaitė, Jurgis Mileris, Andrius Mečiūnas, Balis Stadzevičius.

RADIJO PROGRAMA

KETVIRTADIENIS, VIII. 21 D.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios. Rytinis koncertas; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Kartojimas žinių, pranešimai, tolimesnė dienos programa, koncertas; 8.00—12.00 val. Pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus, laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.10 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tęsinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16 val.; 16.00 Garsų paradai; 17.00 Žinios vokiečių kalba;

TEKSTILĖS PRAMONĖ KARO BEVEIK NEPALIESTA

Mūsų tekstilės pramonė, kaip aiškėja iš gautų pranešimų iš provincijos, išliko karo beveik nepaliesta. Pirmomis karo dienomis tik sudėgė mechaninis išsiuvinėjimo fabrikas „Banga“. Naujojoje Vilnioje. Visi tekstilės fabrikai kiek leidžia sąlygos, dirba be pertraukos.

Nepaisant to, kad tekstilės pramonėje buvo labai žymūs skaičius žydu ir juos teko pašalinti, darbas vyksta visai normaliai. Net trikotažo branžoje, kur dominavo žydai, atsirado visai tinkamų pakaitų.

„DAINOS“ CHORAS

ketvirtadienį, rugpjūčio 21 d. 18 val. 30 min. renkasi Kauno Radiofonan, kur kartu su Radiofono orkestru įdainuos plokšteles.

PRANEŠIMAS

Į formuojamus Kaune Pagalbinės Policijos Tarnybos Batalionus primami savanoriai — atsargos puskarininkiai, grandiniai ir eiliniai ne vyresni kaip 35 m. amžiaus.

Savanoriai priimami žemiau išvardintuose miestuose priėmimo komisijose: 1) Kaune, 2) Šiauliuose, 3) Panevėžyje, 4) Utenoje, 5) Ukmergėje, 6) Alytuje, 7) Marijampolėje, 8) Raseiniuose, 9) Telšiuose.

Kaune savanoriai priimami Laisvės al. Nr. 20 darbo dienomis 8—14 ir 17—19 val. Kituose išvardintuose miestuose — apskričių viršininkų paskirtose vietose ir laiku.

Norintieji stoti savanoriais vyksta į artimiausią priėmimo komisiją. Atvykstant į komisiją kandidatams reikia turėti pasą, atsargos kario liudijimą ir ištikimybės liudijimą.

Smulkesni nurodymai kandidatams bus duodami priėmimo komisijose.

Taip pat į formuojamus batalionus priimami ir atsargos karininkai iki kapitono laipsnio imamai.

Norintieji stoti karininkų prašymus su curriculum vitae paduoda komendantu vardu Kaune, Gedimino g. Nr. 34.

Kauno kino teatruose

Visos filmos rodomos su lietuviškais parašais.

KAPITOL

„Jaunoji karta“ su Albrecht Schoenhals ir Dorothea Wieck Seansų pradžia: 5 ir 7.

DAINA

Karl Peters su Hans Albers Seansų pradžia: 4,30 ir 7.

GLORIJA

Ohm Krüger su Emil Jannings. Seansų pradžia: 4 ir 6,45.

SATURN ir LYRA

DĖL KATĖS Linksma filmas. Seansų pradžia: 5 ir 7.

Be to, apžvalgos iš fronto!

SEREDŽIUS GRAŽIAI SUTVARKYTI VOKIEČIŲ KARIŲ KAPAI

Atvaduojant Seredžių iš bolševikų okupacijos, be gausiai kritusių rusų, žuvo ir keli vokiečių kariai. Lietuvaitės šiuos kapus dabar gražiai sutvarkė ir apšodino gėlėmis. Be to, esantieji už lauko vokiečių karių kapai aptverti gražia, dailia tvorele. Sventadieniais ir poilsio metu matyti daug belankančių šiuos karių kapus. Dažnai ant jų uždedama ir gyvų gėlių puokščių. (v.)

KRIUKAI (Šakų aps.) TAISOMI KELIAI

Pro Kriukus prieš keletą metų buvo išvesti į gretimus miestelius nauji keliai. Daugelis šių kelių ėjo per smėlynus, balas. Nors jie paskutiniaisiais metais buvo žyruojami, tačiau žyvro pluta buvo uždėta plona ir netvirta. Bolševikai su savo gurguolėmis, gabendami į pasienį amuniciją, padarė šiuos kelius.

Firmai Schichau

reikalingi 30 elektro šveisuotojų. Kreiptis: Gardino g-vė Nr. 65, prie Aleksoto tilto. 495 (8)

MARIJAMPOLIEČIŲ DĖMESIUI!

Knygų skaitytojai! Jau veikia J. Dapkūno knygyno biblioteka, prašoma keisti knygas. J. Dapkūno knygynas, Vytauto 7, Marijampolė 463(2)

RADIJO TAISYMAS

Kvalifikuotas technikas taiso radijo aparatus. Telef. 28244 (buv. 28286). Skambinti 7—10 val. ir 21—23 val. 495(1)

RADIJO, ELEKTRO - MEDICINOS APARATŪROS, elektros, signalizacijos ir automatikos įrengimas ir taisymas.

Kraunami akumuliatoriai. L. Rėjauskas. Kaunas, Laisvės al. 5, bt. 4. Telef. 23683. 414(5)

Dingęs Stadallius Juozas, s. Motiejaus, tarnavęs Lietuvos Banke Kaune, paskutiniu laiku buvo atleistas, gyvena Žemaičių g-vė 21 Nr., bt. 2.

Kas žino apie jo likimą, prašau pranešti šio laikraščio administracijai Nr. 462. 462(3)

ISKABŲ IR DAŽYMO - DEKORAVIMO dirbtuvės kontora PRIIMA UŽSAKYMUS. Laisvės al. Nr. 3 a. 412(5)

PIRKSIU šaldytuvą, elektrinę virtuvę, dulksms siurbį, skalbinius balėją ir elektrinį grindų valytoją. Kreiptis Dubnelaičio 27 — III aukštas. 441(1)

Valstybinei kailių siuvyklai „Liūtas“, Šančiuose, Ukrainiečių g-vė Nr. 12 (Ringuvos fabr. rajone) reikalingi siuvėjai (vyrai) kailiniams siūti. Dėl sąlygų kreiptis vietoje, kasdien nuo 8 iki 15 val. 467(2)

Mašininkė, gerai mokanti vokiečių ir lietuvių kalbas, galinti laisvai daryti vertimus ir mokanti vokiečių stenografiją, prašoma kreiptis į Valstybinių Ūkių Valdybą, Kaunas, Kęstučio gt. 15 kambarys 102.

Stenotipistinė die die deutsche und litauische Sprache beherscht frei Uebersetzungen machen kann und deutsche Stenographie kann. wird gebeten sich bei der Hauptverwaltung der Staatsgüter in Litauen, Kaun. Kęstučio gt. 15. Zimmer 102, zu melden 442(3)

Pirksiu foto aparatą ir rašomąją mašinėlę (kad ir lombardė užstatytą). Pasiūlyti Kaunas, Laisvės al. 38, bt. 4. 477(2)

Skubiai reikalinga suknucių siuvėja. Maironio 33, bt. 4. Tel. 28806, Vrabliauskienė. 473(1)

Greit reikalinga mergaitė prie valkykų. Kreiptis telef. 27348. 478(1)

Žinantieji apie likimą eilinio Antano TALALO, buvusio prieš karą Fabradės paligone, prašomi pranešti Vl. Talalui, Kaunas, Žemaitės gt. 6. Tel. 27195. 474(1)

Reikalingas leidėjas išleisti populiarią, modernią vokiečių kalbos vadovėlį ir lietuvių — vokiečių kalbos žodyną. Kreiptis raštu į Laisvės administraciją dėl „Volungės“. 489(2)

lius neišvažiuojamus ir visai nebesirūpino jų taisymu. Dabar gyventojai raginami išlyginti duobes ir naujai užvešti žvyro. Šių kelių taisymas ypač bus paspartintas, suvalius vasarojaus derlių.

— Miestelyje veikia vaistinė, tik šiuo tarpu čia nėra vaistininko. Vietos gyventojai yra susirūpinę naujo vaistininko atvykimu. Susirgus su gydytojo receptu dėl vaistų tenka keliauti į gretimus miestelius. Šiaip medicinos pagalba čia pakenčiama. Yra gydytojas, akušerė ir dantų gydytoja. (v.)

RIETAVAS PLANUOJAMAS MIESTELIO ATSTATYMAS

Rietavas nuo karo audros yra skaudžiai nukentėjęs. Dabar yra atvykęs inžinierius, kuris daro gatvių planus naujam gražiam miestelio atstatymui. Miestelį manoma atstatyti mūrinį. Tik yra sunkumų su plytomis. Veikiančios čia plytinės yra kaimo gamybos pobūdžio ir jos statybos reikalų negalės patenkinti.

PLUNGĖ IŠSPREŠTAS BEDARBIŲ KLAUSIMAS

Plungėje esančios įmonės veikia normaliai. Mieste buvo atsiradę šiek tiek bedarbių, bet jie sužinoję

apie darbo jėgų reikalingumą Rytprūsioose, užsiregistravo savanoriais ir jau yra išvykę. Dabar besikreipiančių asmenų darbo gavimo reikalaujant savivaldybę nebeatsiranda. Prie ūkio darbų jaučiamas darbo rankų net trūkumas. Mat, iš čia kaimo darbininkai jau anksčiau buvo išvykę į miestus.

Patį miestą nuo karo nukentėjo labai mažai. Tik vietiniai žydai Rietavą gatvė buvo uždege kelius medinius namus. Taip pat apgriauti parke kunigaikščių Oginskių rūmai, bet juos būsia galima lengvai pataisyti. (v.)

Sportas LUFTWAFFE — FELDKOMMANDANTUR

Sekmadienį, rugpjūčio 24 d., 17 val. Kauno sporto stadione įvyks antrosios futbolo rungtynės tarp Luftwaffe ir Feldkommandantur komandų. Pirmąjį susitikimą, kaip žinome, laimėjo Feldkommandantur pasekme 3:1. Sekmadienį Luftwaffe tiksliai atsigrębtai.

VICHY, DNB. Prancūzijos vyriausybės komisaras žydų klausimui Vallatas, kuris šiuo momentu savo tarnybos reikalais yra Šiaurės Afrikoje, vakar alyvko į Rabatą, kur jį priėmė generalinis Prancūzijos rezidentas generolas Nogues.

Smulkūs skelbimai

SKELBIMAS

Pamestas Ramonausko Valterio politkalinio pažymėjimas Nr. 1212. Išduotas 1941 liepos mėn. 8 d. Kauno s. d. kalėjimo Viršininke. Laikomas be vertės. 487(1)

Specialiai lietuviams pritaikytu metodu galite greitai išmokti VOKIEČIŲ KALBOS. Pamokos dėstomos pavieniui ir grupėmis. Kreiptis kasdien nuo 15 iki 18 valandos Ugniažalių gatvė Nr. 7 bt. 2. 486(1)

Žinantieji apie kpt. Mitalauską Balį, iš Varėnos poligono š. m. birželio mėn. 14 d. nežinia kur išvežtą, prašomi pranešti Kaune, Skuodo 13 arba Prienuose, Mitalauskams 485(1)

Asmenys žinantieji apie Mandrijauską Stasį s. Prane, kuris tarnavo Vilniuje karo tarnyboje, paskiau buvo rusų suimtas ir pataipintas Vilniaus s. d. k. Žinios buvo gaunamos iki karo.

Kas turi kokių nors žinių dabar, maloniai prašau pranešti Mandrijauskui Eduardui gyvenančiam: Julijana, va, Žilvičių g-vė nr. 46, Kaunas. (Arba Karo aviacija darbo val. nuo ryte 7 iki vakaro 17 val.) 484(1)

Mažai šeimai skubiai reikalinga mokanti virti tarnaitė. Atlyginimas geras. Kreiptis nuo 15 val. Kaunas, Fryko g-vė Nr. 2 (prie radijo stoties). 483

Š. m. VIII 19 d. Žuvų turgujų prapuolė pinigė su pinigais ir asmens dokumentais. Gražinkit nors dokumentus Nevinskui Stasiui, Vytauto pr. 4 Nr., b. 2. 482(1)

Vienam asmeniui reikalinga mergaitė šeimininkauti. Kreiptis nuo 17 val. Jazaičio g. 11 Nr., bt. 5 (kieme prie naujos klinikos) Žalias Kalnas. 481(1)

17 šio mėnesio pamestas pilkavas vasarinis moteriškas paltas Višinskio g. tarp Nr. 30—58. Gražinusiam bus atlyginta. Višinskio g. 30 b. 1. Tel. 22389. 480(1)

Namą medinį vieno aukšto su salonomis 16X8 mt. Kaune. NORIU PAKESTI ir nedidelę vilą Palangoje ar Kulautuvoje. Kreiptis Kaunas, Gelių raitas Nr. 9. (pas savininką). 479(1)

SKELBIMAS

Kauno Pramoninių Gaminų Prekybos siuvelyje esančioje Daukanto g. 13 nr. priimami užsakymai įvairių civilių ir karinių rūbų. Užsakymai, prižiūrimi patyrusio spec. siuvėjo p. Gerulaičio, atliekami greit, gražiai ir sąžiningai. Kauno Pramoninių Gaminų Prekyba 491(4)

Parduodamas moteriškas kostiumas šviesiai pilkas, nedideliu ūgiui. Sužinoti Rūty g-vė Nr. 5, b. 2 nuo 16 iki 18 val. 499(1)

IEŠKO KAMBARIO

Du vokiečių geležinkelio tarnautojai ieško tuoj pat netoli stoties už atlyginimą apstatyto kambario su dviem lovom. Siūlyti šie laikraščio administracijai Nr. 390. 417(2)

JEI IŠVERSTI ką nors reik, į Sapiegos 6 eik. Vertimų biuras „Plunkena“. Tel. 23727. 494(4)

Reikalingas daržininkas - sodininkas, baigęs atitinkamą mokyklą ir turįs praktika. Kreiptis į Kauno Miesto Gaminų Prekybą Kaune, Laisvės al. 32 darbo valandomis. 471(2)

SKELBIMAS

Šių metų rugpjūčio mėn. 16 d. pamestas Lietuvos vidaus pasas Paugos Leono, išduotas Šiaulių Miesto Savivaldybės. Radusį prašau gražinti į Petrašiūnų Policijos nuovadą. Bus atlyginta 20 rublių. 493(1)

Maloniai prašau kas rado auksinį šliubinį žiedą su monograma M. P. 1926. VI. 26 gražinti Aušros g. Nr. 2, bt. 3. Bus atlyginta. 497(1)

PRANEŠIMAS

Prašome Kauno miesto gyventojus iki nustatyto laiko, pagal pranešimus, sumokėti už vandenį, priešingai bus išjungtas vanduo.

Mokėti galima šiose vietose: 1) Vandentiekio — Kanalizacijos įmonės kasoje, Putvinskio gt. 27 (veikia 8—15 30 val.). 2) Komunaliniam Banke, Laisvės al. 31 (veikia 8—14) ir jo kasose, kurios randasi: a) Daukanto gt. 7, b) Savanorių pr. 153, c) Juozapavičiaus pr. 34, d) Prezidento g. 2 (veikia 13—19 val.). Vandentiekio — Kanalizacijos eina ma s-ta Komunaliniam Banke Nr. 29/009. Vandentiekio — Kanalizacijos įmonė 475(2)

Leonardas Rukus prieš karą buvo Tubausėj. Kas žino apie jį, prašom pranešti giminėms Kipre Petrausko g. 26, bt. 4. 490(1)

Gerai mokas vokiečių kalbą, baigęs aštuonias gimnazijos klases, piliėtis ieško tarnybos rastiņėje, ar bet kurioje istaigoje. 476(1)

4 asmenų šeimai skubiai reikalinga tarnaitė. Kreiptis į Eljaševo g-vė 17 nr. buto 11. Telef. 23639. 488(1)

SKELBIMAS

Kauno Pramoninių Gaminų Prekybos Laisvės al. 50 nr. batų taisymo užsakymai atliekami greit, gerai ir sąžiningai. Kauno Pramoninių Gaminų Prekyba 492(4)

Verordnung des Generalkommissars in Kaun

zur Sicherung der Ernte und Feldbestellung in der Landwirtschaft

vom 19. August 1941

Die bolschewistische Bodenreform hat einen katastrophalen Niedergang der Landwirtschaft in Litauen zur Folge gehabt. Um die Ernährung der Bevölkerung sicherzustellen, ist es erforderlich, die Bewirtschaftung des Landes in die Hände desjenigen zu legen, der hierzu am besten befähigt ist. Ich bestimme daher vorbehaltlich einer späteren Regelung der Eigentumsverhältnisse widerruflich folgendes:

§ 1

1. Jeder Bewohner des ehemaligen Freistaates Litauen, der vor dem 15. 6. 1940 Eigentümer von landwirtschaftlich genutztem Boden bis zu 30 ha war, und ihn während der bolschewistischen Herrschaft selbst bewirtschaftete, wird hiermit als rechtmässiger Bewirtschafter dieses Landbesitzes bestätigt.

2. Dies gilt nicht für Juden, Kommunisten und für Nichtlandwirte.

§ 2

1. Jeder Bewohner des ehemaligen Freistaates Litauen, der vor dem 15. 6. 1940 Eigentümer von landwirtschaftlich genutztem Boden über 30 ha war, jedoch dann auf Grund bolschewistischer Anordnungen nur ein Restgut von 30 ha oder weniger behielt, und es selbst bewirtschaftete, wird hiermit als rechtmässiger Bewirtschafter dieses Restgutes bestätigt.

2. Dies gilt nicht für Juden, Kommunisten und für Nichtlandwirte.

§ 3

1. Die den sog. Neusiedlern und Kleingrundbesitzern auf Grund des Beschlusses des bolschewistischen Ministerrates vom 5. 8. 1940 eingeräumten Rechte auf Bodennutzung werden hiermit aufgehoben. Dies gilt auch für die Umsiedler nichtdeutscher Abstammung aus dem Deutschen Reich. Die den Neusiedlern und Umsiedlern zugeteilten Grundstücke werden mit Einschränkung des § 4 denjenigen zur Bewirtschaftung übergeben, die sie vor der Enteignung besaßen — Vorbesitzer. Die Übergabe erfolgt nicht an Juden, Kommunisten und Nichtlandwirte.

2. Neusiedler, Umsiedler und Kleingrundbesitzer, welche die ihnen zugeteilten Grundstücke bewirtschaftet haben, erhalten hierfür von dem neu eingewiesenen Bewirtschafter

eine angemessene Entschädigung in Naturalien oder Geld. Dasgleiche gilt für die von ihnen bereits eingebrachte Getreide — und Futterernte sowie für das zu übergebende Vieh. Ein Entschädigungsanspruch besteht nur insoweit, als der Neusiedler, Umsiedler und Kleingrundbesitzer Anteil an der Erstellung der Ernte hat. Wird über Art und Höhe der Entschädigung eine Einigung nicht erzielt, so entscheiden die Kreis-Chefs oder die von ihnen bestimmten Stellen endgültig.

3. Wenn die Neusiedler vordem landwirtschaftliche Arbeiter waren, so sind sie nach Möglichkeit in ihre früheren Stellen als landwirtschaftliche Arbeiter zu übernehmen. Neusiedler, die die Gewähr für eine ordnungsmässige Führung eines selbständigen landwirtschaftlichen Betriebes bieten und bei denen keine Hinderungsgründe im Sinne des § 1 Abs. 2 dieser Verordnung vorliegen, können als Bewirtschafter von landwirtschaftlichem Boden, dessen Bewirtschaftung noch nicht geregelt ist, eingesetzt werden. Die Einsetzung erfolgt durch die Gebietskommissare.

§ 4

Die Bewirtschaftung und Verwaltung der früheren Staatsgüter — einschliesslich der Sowchosen, Traktor-Stationen und Pferdepunkte, — mit den dazugehörigen Ländereien untersteht mir unmittelbar.

§ 5

Für landwirtschaftlich genutzten Boden, dessen Bewirtschaftung durch die vorstehenden Bestimmungen nicht sichergestellt ist, setzen die Gebietskommissare umgehend Bewirtschafter ein.

§ 6

Bewirtschafter landwirtschaftlichen Bodens, die die Bewirtschaftung einschliesslich Ernte und Aussaat böswillig oder fahrlässig vernachlässigen, werden strengstens bestraft und sind gegebenenfalls durch andere Bewirtschafter zu ersetzen. Desgleichen unterliegen den schärfsten Strafen landwirtschaftliche Arbeiter und bisherige Neusiedler, die eine ihnen zugewiesene Arbeitsstelle nicht antreten bzw. verlassen oder die Führung der Wirtschaft durch den bestätigten oder neu eingesetzten Bewirtschafter behindern.

§ 7

Diese Verordnung tritt am 19. August 1941 in Kraft.
Ges.: Dr. von RENTELN

ĮSAKYMAS

Generalkomisaro Kaune derliaus suėmimo ir sėjos vykdymo reikalu

1941 m. rugpiūčio mėn. 18 d.

Bolševikų žemės reformos pasėkoje Lietuvos žemės ūkis atsidūrė katastrofiškoje būklėje. Kad būtų aprūpinti gyventojai maistu, reikalinga žemės valdymą perduoti į rankas tų, kurie šiuo metu tam geriausiai yra pasiruošę. Dėl to, palikdamas sau teisę sutvarkyti nuosavybės santykius vėliau, nustatau iki atskiro potvarkio kas seka:

§ 1

1. Kiekvienas buvęs Lietuvos Respublikos gyventojas, kuris prieš 1940-VI-15 buvo savininku ligi 30 ha žemės ūkio žemės ir bolševikams viešpataujant pats vedė ūkį, šiuo tvirtinamas teisėtu tos žemės valdytoju.

2. Tai netaikoma žydams, komunistams ir neūkininkams.

§ 2

1. Kiekvienas buvęs Lietuvos Respublikos gyventojas, kuris prieš 1940-VI-15 buvo savininku daugiau kaip 30 ha žemės, kuriam vėliau bolševikų valdžios parėdymų pasėkoje buvo palikta 30 ha arba mažiau, ir kuris pats ūkį vedė, šiuo tvirtinamas jam paliktos ūkio dalies teisėtu valdytoju.

2. Tai netaikoma žydams, komunistams ir neūkininkams.

§ 3

1. Naujakuriai ir mažažemiai, kurie 1940-VIII-5 bolševikų Ministerių Tarybos nutarimu yra gavę žemės naudojimu, šitos teisės laikomi nustojusiais. Tai taikoma taip pat atsikėlusiais iš Vokietijos ne vokiečių kilmės asmenims. Naujakuriams ir atsikėlusiais iš Vokietijos duotieji žemės sklypai, išskiriant atsitikimus, nurodytus § 4, perduodami valdyti tiems, kuriems jie prieš nusavinimą priklausė — buvusiesiems valdytojams. Žydams, komunistams ir neūkininkams žemė neperduodama.

2. Naujakuriai, atsikėlusieji iš Vokietijos, ir mažažemiai, kurie jų gautus sklypus dirbo, atlyginami už tai naujų valdytojų natūra arba

pinigais. Tai liečia taip pat ir jų suimtus javus ir pašarą, o lygiai ir perduotinus gyvulius. Teisė į atlyginimą galėtų būti pareikšta tik tuo atveju, jeigu naujakuris, atsikėlęs iš Vokietijos, ar mažažemis yra prisidėjęs prie sėjos arba derliaus suėmimo. Jeigu dėl atlyginimo būdo ir dydžio nebus pasiekta susitarimo, reikalą galutinai sprendžia Apskritis Viršininkas arba jo paskirtas organas.

3. Naujakuriai, buvusieji žemės ūkio darbininkai, pagal galimybę gražinami į jų anksčiau užimtas žemės ūkio darbininkų vietas. Naujakuriams, kurie parodė sugebėjimą tvarkingai vesti savarankišką žemės ūkį, jei jiems nėra taikomi šio įsakymo 1-ame § 2 punkte numatyti suvaržymai, gali būti pavestos valdyti tos žemės, kurių valdymas dar nėra sutvarkytas. Pavedimus atlieka Apygardų komisari.

§ 4

Administravimas ir valdymas buvusių valstybinių ūkių, įskaitant sovchozus, traktorių stotis ir arklų punktus su esamais prie jų žemės plotais, priklauso betarpiškai man.

§ 5

Žemių, kurių valdymo šie parėdymai nėra patikrinę, valdytojus skiria Apygardų komisari.

§ 6

Žemės ūkio žemės valdytojai, kurie suėmimo ir sėjos darbus iš blogos valios ar per apsileidimą tinkamai neatlieka, griežtai baudžiami ir pakeičiami kitais valdytojais. Taip pat griežtai baudžiami žemės ūkio darbininkai ir buvę naujakuriai, kurie atsisakys užimti jiems nurodytą darbo vietą, pasitrauks iš jos, arba trukdys patvirtintam valdytojui perimti ūkio valdymą.

§ 7

Šis įsakymas veikia nuo 1941 m. rugpiūčio mėn. 19 dienos.

(pas.) Dr. von RENTELN

Ūkininkas grįžo gyventi ir dirbti

Nelaimės, kurias atnešė komunizmo banga į mūsų gimtą kaimą, yra nežmoniškai didelės ir skaudžios. Daug kur jau spėjo atsiverti baisios žaidzos vis platesniu mastu ruošdamosios žudyti ir naikinti. Ir kaip baisu, kad tas kaimas, kuris mūsų tautai per šimtmečius buvo visokių išteklių šaltinis, kuris davė naują kraują ir naują kūrybinę gyvybę, buvo užsimotas išnaikinti. Mūsų laimė, kad vokiečių ginklo didvyriška galia ir mūsų žmonių aukos šiuos baisius planus sutrukdė.

Žemės atėmimas, nacionalizacijos vardu daromas apvogimas, žmogiško teisėtumo ir teisės sumindžiojimas, smulkių ir stambių vagių pasiuntimas plėšti sunkiai dirbantį ūkininką, jį kolyti, mušti ir niekinti, bet kokios asmeninės nuosavybės sunaikinimas — kasdien ant mūsų pečių gulė didelė našta, vedė prie skurdo, bado ir dar didesnių nelaimių. Buvom likę be teisės, buvom be ateities, buvom pasmerkti išnykti. Mūsų nervus kasdien ardė nauji ir vis žiauresni suiminėjimai, iš gimtųjų namų išvarymas. Tuo tarpu per spaudą ir radiją rėkė iš svetur atkeliavę ir savo krašto išsižadėję žydiškos nuotrupos, kad dabar atėjusi „darbo ir kūrybos valanda“. Ėjo tokia, žmogų iš normalios vagos išmušanti biau-raus melo ir agitacijos kampanija apie visokių tariamų laimėjimų nesąmones. Gerai atsimenu, kaip su ūkininkais aptardavom tuos baisius piktžodžius ir galvodavom, kad gal būt tokie apgaudinėjimo metodai tinka kalmukų, kirgizų, mongolų ir kitų Azijos puslankinių tautų galvojimui ir jų kultūros lygiui, bet tik ne mūsų kraštui, gerai jutusiam ir besilygiuojančiam Vakarų Europos gyvenimui.

Ypatingai mūsų ūkininkams sunkios dienos buvo per paskutinius du mėnesius, prieš karą. Per visą kraštą Didžiosios Vokietijos pasienyje, per vieną kilometrą, taip vadinamoj „mirties zonoje“, vyko baisios scenos. Ūkininkai prievarta buvo iš namų išvaromi per kelias valandas, o jų sodybos nugriaunamos. Tūkstančiai ūkininkų turėjo palikti praeities lopšį ir tikėtą ateitį. Įvestos nežmoniškos jėgos pyliavose už praeitą laiką daug tūkstančių ūkininkų tampė po teismus, nuvarė į kalėjimus ir į mirtį, daug ką paliko be sėklos, duonos ir be būtino gyvuliams pašaro. Ir tų pyliavų proga žydiškieji bernai ėmė laikraščiuose rašyti, kad tai „naujos priemonės žemės ūkiui kelti...“ Nauja nacionalizacijos banga vėl šimtus ūkių sudraskė ir kiekvienam ūkininkui atėmė pačiam darbo įkarštyje — pavasaryje bet kokį norą dirbti ir planuoti. Gi pagaliau tos tremtinių dienos. Jos baigė paskutines smulkaus ir

stambesnio ūkininko viltis. Kiekvienas metė darbo įrankį ir dažnas buvo priverstas iš savo ūkio iškelti, slapstyti. Tada jau mes buvome liudininkai ir nepranašaujantieji pranašai, kad kaimas baisiausiomis priemonėmis užsimotas sunaikinti, o kraštas skirtas badui. Ir nebuvo nuostabu, kad gyvenus tokį baisų gyvenimą, birželio mėn. 22 d. — prasidėjus kryžiaus karui prieš kultūros ir civilizacijos barbarus, mūsų gimtas kaimas pravrško džiaugsmo ašaromis...

Karo audrai per mūsų kraštą pražūz nepaprastai greitai, sunaikinus tas niekšiškas jėgas, kuriuos mus stūmė į neabejotiną pražūtį, vėl atsirado sąlygos ūkininkui pakilti į naują darbą. Ūkininkas vėl gavo pilną teisę gyventi ir dirbti. Ir ūkininko džiaugsmas, kad jis vėl žmogus ūkininkas savo namų, sodybos ir laukų šeimininkas duoda daug naujų jėgų karo meto sąlygose įtemptai gaminti visiems būtino naudojimo vertybes. Kiekvienas pastabus keleivis, keliaująs mūsų keliais gali matyti, kaip kaimas, kad ir su mažesniu jėgom, siubuoja dideliu darbe. O tos mažesnės kaimo jėgos, kurias čia priminiau, susidūrė tam bausiam metų priespaudos ir kančių laikui siaučiant, kurį buvo atnešęs komunizmo „apaštali“. Kaimas per tą laiką baisiai daug nuostoj. Labai smarkiai apnaikintas gyvulių ūkis, neremontuoti darbo įrankiai ir trobėsiai, dėl nevilties menčiau įdirbti, tręšti ir sėti laukai. O pagaliau ir pačių žmonių — darbo jėgos sumažėjo. Ne be ko, ir karas, nors ir minimaliai, sudarė ūkininkui neišvengiamų nuostolių. Bet visa tai mūsų ūkininkas ryžtasi drąsiai pakelti ir savo gamybiniu darbu padėti kurti naują gyvenimą. Savime suprantama, kad mūsų ūkininkų gamybos linkmė dabar priklausys nuo karo reikalavimų: daugiau gaminti duoninių javų, gerų mėsinų gyvulių, sviesto, linų ir kt. Ir ta gamyba turės eiti ko mažiau gaunant iš šalies ir ko daugiau ir rūpestingiau išgaunant iš paties ūkio. Tai kiekvienas sumanus ir galvojęs ūkininkas jau numano ir prie tų sąlygų taikosi. Ir šio laikraščio puslapiuose, kada bus baigti tvarkyti pirmo būtinumo pokariniai reikalai, mes galėsime aiškintis ir numatyti, kad iš to visiems būtų tikresnė ir didesnė nauda.

Mūsų krašto darbštus ūkininkas, zinodamas, kad jo rūpestingi gamybiniai ūkio darbai bus tikrai įvertinti, kad už naujus laimėjimus jis bus atitinkamai atlygintas ir pagirtas, atiduos viską, ką šio meto sąlygos įstengs padaryti. Viltis geresnio gyvenimo, patikrinimas savo senatvės ir vaikų ateities bus akstinas dirbti ir laimėti.

Dipl. agr. Balys Gaidžiūnas

Sovietų lėktuvai vis dar mėgina įskristi į Vokietiją

BERLIN. VIII. 19. DNB. Britų lėktuvai naktį į an-radienį buvo įskridę į vakarų Vokietiją ir numetę sprogdinamųjų ir padegamųjų bombų, kai kuriems miestams padarė nežymios žalos. Gyventojai turėjo kairių nuostolių. Sovietų bombonešiai, kurie per Baltijos jūrą nuskrido į Reicho sritis, jau prie krantų buvo zenitinių patrankų atmušti. Vienas lėktuvas, kuris bandė pasiekti Berlyną, buvo zenitinių patrankų priverstas grįžti. Iki šiol tarimomis žiniomis, pereitą naktį buvo numušti 9 priešo lėktuvai.

MAROKO TVARKOMAS ŽYDŲ KLAUSIMAS
VICHY. DNB. Marokko sultonas, pasiūlius Prancūzijos protektorato valdžios organams, įsakė Marokko miestuose gyvenantiems žydams, kurie apsigyveno tų miestų Europos kvartaluose nuo 1939 metų rugsėjo 1 d., artimiausiu laiku persikelti į žydų kvartalą. Marokko sultonas priėmė vakar šio reik-

kalu Prancūzijos generalinį rezidentą generolą Noguesą. Oficialiame Marokko įstatymų rinkinyje greitu laiku bus išspausdintas atitinkamas įstatymas.

Be to, sultonas priėmė taip pat šiuo metu keliaujantį studijų tikslais po Šiaurės Afriką Prancūzijos vyriausybės komisarą žydų reikalams Vallatą ir naująją Prancūzijos aviacijos vyriausiąją vadą Mendigalį.

ISPANIJŲ YRA 25½ MIL. GYVENTOJŲ

MADRIDAS. DNB. Ispanijos statistikos rūmų pranešimu, 1940 m. Ispanijoje buvo 25,5 mil. gyventojų. Per paskutinį gyventojų surašinėjimą 1930 m. Ispanijoje buvo 24 mil. gyventojų. Padidėjimas yra juo labiau pažymėtinas, kadangi tarp abiejų gyventojų surašinėjimų buvo pilietinis karas, per kurį vienas milijonas gyventojų žuvo arba buvo išduoti. Metinis prieauglis pastaruosiu laiku vertinamas 250.000 gyventojų.